

24 August, 2021

အလေးထားရမည့်အကြောင်းအချက်များ အမှတ်(၄၀)

ဖိနှိပ်နှောင့်ယှက်ခြင်းနှင့် အမြတ်ထုတ်မှုမရှိသော ကျန်းမာရေးကုသစောင့်ရှောက်ခွင့်

ကမ္ဘာ့နိုင်ငံအနှံ့မှာ ဖြစ်ပွားနေတဲ့ ကျန်းမာရေးကုသစောင့်ရှောက်မှု လုပ်ငန်းတွေအပေါ် တိုက်ခိုက်၊ ဖိနှိပ်၊ နှောင့်ယှက်မှုတွေ ပြုလုပ်နေခြင်းကို မှတ်တမ်းပြုစုတဲ့ Insecurity Insight ကထုတ်ပြန်တဲ့ အချက်အလက်တွေအရ မြန်မာနိုင်ငံမှာ ၂၀၂၁ ခုနှစ် ဖေဖော်ဝါရီ ၁ ရက်ကနေ ဇူလိုင် ၃၁ ရက်အထိ ကျန်းမာရေးကဏ္ဍအပေါ် တိုက်ခိုက်နှောင့်ယှက်မှု ဖြစ်ရပ်ပေါင်း ၂၅၂ ခု ရှိခဲ့ပါတယ်။ ဆေးရုံတွေကို ဝင်ရောက်တိုက်ခိုက်တာ၊ စီးနင်းတာတွေ ဖြစ်ခဲ့သလို ဆေးပညာရှင်တွေကို တိုက်ခိုက် ဖမ်းဆီးဖိနှိပ်ခဲ့တာကြောင့် ၂၅ ဦး အသက်ဆုံးရှုံးခဲ့ရတယ်လို့ ဖော်ပြပါတယ်။ နိုင်ငံရေးအကျဉ်းသားများ ကူညီစောင့်ရှောက်ရေးအသင်း(AAPP)ရဲ့ စာရင်းအရ ကျန်းမာရေးဝန်ထမ်းစုစုပေါင်း ၅၉၅ ဦးကိုလည်း စစ်ကောင်စီက ရာဇသတ်ကြီးပုဒ်မ ၅၀၅(က)နဲ့ တရားစွဲဆို ဝရမ်းထုတ်ထားပါတယ်။ ဒါ့အပြင် ဆရာဝန် ၄၈ ဦး ဖမ်းဆီးချုပ်နှောင်ခံထားရပါတယ်။ ဒီစာရင်းတွေမှာ မပါဝင်သေးတဲ့ ဖြစ်ရပ်တွေလည်း ရှိနိုင်ပါတယ်။ ဒီအခြေအနေတွေအရ မြန်မာနိုင်ငံမှာ လွတ်လပ်စွာ ဆေးကုသစောင့်ရှောက်ခံယူခွင့် ပျက်ပြားနေတယ်လို့ ဆိုနိုင်ပါတယ်။

■ ဆိုလိုရင်းအနှစ်ချုပ်

တိုက်ပွဲတွေ၊ ပဋိပက္ခတွေဖြစ်ပွားတဲ့အခါ ဒဏ်ရာရသူ၊ နာမကျန်းဖြစ်သူတွေကို အနှောင့်အယှက်မရှိဘဲ အလျင်မီ ထိရောက်တဲ့ ဆေးကုသစောင့်ရှောက်မှု ပေးနိုင်ရေးဟာ ဘက်မလိုက်သော ဆေးကုသခွင့် (Medical Neutrality) ဆိုတဲ့ အခြေခံမူတရပ် ဖြစ်ပါတယ်။ ကမ္ဘာမှာ လူသားချင်းစာနာမှုဆိုင်ရာ အကူအညီတွေပေးနေတဲ့ အပြည်ပြည်ဆိုင်ရာ ကြက်ခြေနီအသင်းနဲ့ နယ်စည်းမထား ဆရာဝန်များအဖွဲ့တို့ကလည်း ဒီအခြေခံမူကို လက်ခံကျင့်သုံးပါတယ်။ ဒါ့အပြင် နိုင်ငံပေါင်း ၁၉၆ နိုင်ငံက သဘောတူ လက်မှတ်ထိုးထားတဲ့ ဂျီနီဗာကွန်ဗင်းရှင်းရဲ့ လူသားဆန်သော အခြေခံမူတရပ်လည်း ဖြစ်

ပါတယ်။ ဒါကို ISP-Myanmar က ရေးသားခဲ့တဲ့ ‘လူသားချင်းစာနာမှုဆိုင်ရာကိစ္စရပ်များနှင့် လမ်းကြောင်းနှစ်သွယ်’ (အလေးထားရမည့် အကြောင်းအချက်များ အမှတ်-၃၂) မှာလည်း ထောက်ပြထားပါတယ်။ ဒီလို လူသားဆန်တဲ့ နိုင်ငံတကာစံနှုန်းတွေကို ပဋိပက္ခဖြစ်ပွားနေတဲ့ ဒေသတွေမှာ လိုက်နာမှု အားနည်းနေပါသေးတယ်။ ပဋိပက္ခတွေ၊ တိုက်ပွဲတွေအကြား ထိခိုက်ဒဏ်ရာရသူတွေကို ဆေးကုသစောင့်ရှောက်မှုပေးတဲ့ ကျန်းမာရေးပညာရှင်တွေ၊ ကျန်းမာရေးဝန်ထမ်းတွေဟာ စစ်တပ်တွေ၊ လက်နက်ကိုင်တွေရဲ့ ပစ်မှတ်ထားတိုက်ခိုက်မှုတွေ ခံနေရတယ်လို့ Rohini J. Haar နဲ့ အခြားသူတေသီတွေက ဆိုပါတယ် (Haar et al., 2021)။ ၁၉၈၃ ခုနှစ်ကနေ ၂၀၁၉ ခုနှစ်အတွင်း ထုတ်ဝေခဲ့တဲ့ သုတေသနစာစောင်ပေါင်း ၁,၄၀၀ ကျော်ထဲကမှ ၄၅ စောင်ကို ရွေးချယ်ပြီး Haar နဲ့ သုတေသီတွေက ပြန်လည်သုံးသပ်တင်ပြရာမှာ-

- ဆေးရုံ၊ ဆေးပေးခန်းတွေကို ပစ်ခတ်တိုက်ခိုက်တာ၊
- လူနာတွေကို ပစ်ခတ်တိုက်ခိုက်တာ၊ (အသက်အန္တရာယ်ပြုခြိမ်းခြောက်တာ)
- ကျန်းမာရေးဝန်ထမ်းတွေကို ပစ်မှတ်ထားတိုက်ခိုက်တာ၊ ခြိမ်းခြောက်တာ ၊
- ဆေးကုသမှုမလုပ်နိုင်အောင် နှောင့်ယှက်တာ၊
- ဆေးပစ္စည်း သယ်ယူပို့ဆောင်ရေးယာဉ်တွေကို တိုက်ခိုက်တာ၊ နှောင့်ယှက်တာ၊ နှောင့်နှေးကြန့်ကြာအောင်လုပ်တာ၊
- ဆေးရုံ၊ ဆေးခန်းတွေကို ဆေးကုသမှုမဟုတ်တဲ့ အခြားကိစ္စတွေ လုပ်ဆောင်တာ စတဲ့ ဆေးကုသမှုကို နှောင့်ယှက်ဖျက်ဆီးတဲ့ အပြုအမူတွေကို ပဋိပက္ခကြုံတွေ့နေရတဲ့ နိုင်ငံပေါင်း ၁၅ နိုင်ငံမှာ ကြုံတွေ့ခဲ့တယ်လို့ ဖော်ပြထားပါတယ်။ ဒါဟာ ဘက်မလိုက်တဲ့ ဆေးကုသခွင့် ပျက်ပြားတာပဲ ဖြစ်ပါတယ်။

24 August, 2021

အလေးထားရမည့်အကြောင်းအချက်များ အမှတ်(၄၀) ဖိနှိပ်နှောင့်ယှက်ခြင်းနှင့် အမြတ်ထုတ်မှုမရှိသော ကျန်းမာရေးကုသစောင့်ရှောက်ခွင့်

■ အာဏာသိမ်းပြီးနောက်ပိုင်း ကျန်းမာရေးကဏ္ဍအပေါ် ဖိနှိပ်နှောင့်ယှက်၊ တိုက်ခိုက်မှု

၂၀၂၁ ခုနှစ် ဖေဖော်ဝါရီ ၁ ရက်မှ ဇူလိုင် ၃၁ ရက်အတွင်း မှတ်တမ်းရှိ တိုက်ခိုက်ခံရမှုဖြစ်ရပ် အရေအတွက်နှင့် အခြား အရေးကြီးအချက်အလက်များ ဖြစ်ပါသည်။

၂၅၂

ဖိနှိပ်နှောင့်ယှက်၊ တိုက်ခိုက်ဖျက်ဆီးခံရမှု စုစုပေါင်း ၂၅၂ ကြိမ် ရှိခဲ့သည်။

၁၉၀

ဖမ်းဆီးခံရသော ကျန်းမာရေး ဝန်ထမ်း ၁၉၀ ဦး ရှိခဲ့သည်။

၈၆

ဆေးရုံအတွင်း ဝင်ရောက်ရှာဖွေ ဖမ်းဆီးမှု ၈၆ ကြိမ် ဖြစ်ခဲ့သည်။

၅၅

ဆေးရုံများအတွင်း စစ်ကောင်စီတပ်စခန်းချမှု ၅၅ နေရာ ရှိခဲ့သည်။

၃၇

ထိခိုက်ဒဏ်ရာရှိသော ကျန်းမာရေးဝန်ထမ်း ၃၇ ဦး ရှိခဲ့သည်။

၂၅

သေဆုံးသွားသော ကျန်းမာရေးဝန်ထမ်း ၂၅ ဦး ရှိခဲ့သည်။

၁၇

ကိုဗစ်ကာကွယ်ကုသ စောင့်ရှောက်ရေးလုပ်ငန်းများကို ဖိနှိပ်နှောင့်ယှက်၊ တိုက်ခိုက်ဖျက်ဆီးခံရမှု ၁၇ ကြိမ် ဖြစ်ခဲ့သည်။

မှီငြမ်း - Insecurity Insight က Safeguarding Health in Conflict Coalition (SHCC) 2021 တွင် ဖော်ပြထားသည့် အချက်အလက်များကို မှီငြမ်းရေးဆွဲထားခြင်း ဖြစ်သည်။

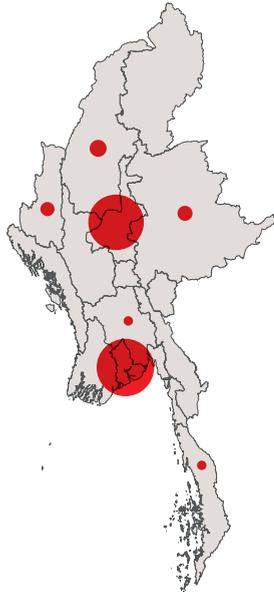
24 August, 2021

အလေးထားရမည့်အကြောင်းအချက်များ အမှတ်(၄၀)

ဖိနှိပ်နှောင့်ယှက်ခြင်းနှင့် အမြတ်ထုတ်မှုမရှိသော ကျန်းမာရေးကုသစောင့်ရှောက်ခွင့်

■ ကျန်းမာရေးကဏ္ဍအပေါ် ဖိနှိပ်နှောင့်ယှက်၊ တိုက်ခိုက်မှုများ

- ၂၀၂၁ ခုနှစ် အာဏာသိမ်းပြီးနောက်ပိုင်း တိုက်ခိုက်ခံရမှုများ

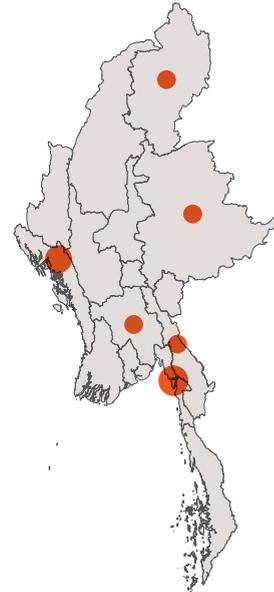

၂၀၂၁ ခုနှစ် ဖေဖော်ဝါရီ ၁ ရက်မှ ဇူလိုင် ၃၁ ရက်အတွင်း စစ်ကောင်စီ (သို့မဟုတ်) တပ်မတော်က ကျန်းမာရေးကုသစောင့်ရှောက်မှု လုပ်ငန်းများအပေါ် ဖိနှိပ်နှောင့်ယှက် တိုက်ခိုက်မှုပေါင်း ၂၄၄ ကြိမ် ကျူးလွန်ခဲ့ပါသည်။ ဒေသအလိုက် မြေပုံတွင် ပြထားပါသည်။ အရေအတွက်အားဖြင့် ရန်ကုန်တွင် ၆၁ ကြိမ်၊ မန္တလေးတွင် ၅၉ ကြိမ်၊ စစ်ကိုင်းတိုင်းတွင် ၁၈ ကြိမ်၊ ရှမ်းပြည်နယ်တွင် ၁၆ ကြိမ်၊ ချင်းပြည်နယ်တွင် ၁၅ ကြိမ်နှင့် ပဲခူးတိုင်းတွင် ၁၀ ကြိမ် ဖြစ်ပွားခဲ့သည်။

၂၀၂၁ ခုနှစ် ဖေဖော်ဝါရီ ၁ ရက်မှ ဇူလိုင် ၃၁ ရက်အတွင်း အခြား လက်နက်ကိုင် အဖွဲ့အစည်းများက ကျန်းမာရေးကုသစောင့်ရှောက်မှု လုပ်ငန်းများအပေါ် ဖိနှိပ်နှောင့်ယှက် တိုက်ခိုက်မှုပေါင်း ၁၅ ကြိမ် ကျူးလွန်ခဲ့ပါသည်။ ဒေသအလိုက် မြေပုံတွင် ပြထားပါသည်။ အတိအကျသိရသော မှတ်တမ်းများအရ ပဲခူးတိုင်းတွင် လေးကြိမ်၊ စစ်ကိုင်းတိုင်းတွင် နှစ်ကြိမ်နှင့် ရန်ကုန်တိုင်းတွင် နှစ်ကြိမ် ဖြစ်ခဲ့ပါသည်။

- ၂၀၂၀ ပြည့်နှစ်အတွင်းက တိုက်ခိုက်ခံရမှုများ

၂၀၂၀ ပြည့်နှစ်အတွင်း ကျန်းမာရေး ကုသစောင့်ရှောက်မှုအပေါ် တိုက်ခိုက်မှုများမှာ စုစုပေါင်း ၁၇ ကြိမ် ဖြစ်ခဲ့ပြီး၊ ဆေးရုံဆေးခန်းများ တိုက်ခိုက်ဖျက်ဆီးခံရမှုမှာ ကိုးကြိမ် ရှိခဲ့သည်။ အရေအတွက်အားဖြင့် မွန်ပြည်နယ်တွင် ငါးကြိမ်၊ ရခိုင်ပြည်နယ်တွင် လေးကြိမ်၊ ကချင်ပြည်နယ်၊ ရှမ်းပြည်နယ်၊ ကရင်ပြည်နယ်နှင့် ပဲခူးတိုင်းတို့တွင် နှစ်ကြိမ်စီ ဖြစ်ခဲ့သည်။ မှတ်တမ်းများအရ တိုက်ခိုက်မှုများအနက် ၉၄ ရာခိုင်နှုန်းကို တပ်မတော်က ကျူးလွန်ခဲ့ခြင်း ဖြစ်ပြီး ခြောက်ရာခိုင်နှုန်းကို ရက္ခိုင်တပ်တော် (AA) က ကျူးလွန်ခဲ့ခြင်း ဖြစ်ပါသည်။

မှီငြမ်း - Insecurity Insight က Safeguarding Health in Conflict Coalition (SHCC) 2021 တွင် ဖော်ပြထားသည့် ပုံပြချက်အလက်များကို ပြန်လည်ကူးယူရေးဆွဲထားခြင်း ဖြစ်ပါသည်။

24 August, 2021

အလေးထားရမည့်အကြောင်းအချက်များ အမှတ်(၄၀) ဖိနှိပ်နှောင့်ယှက်ခြင်းနှင့် အမြတ်ထုတ်မှုမရှိသော ကျန်းမာရေးကုသစောင့်ရှောက်ခွင့်

■ ကိုဗစ်ကာကွယ်ကုသရေး လုပ်ငန်းစဉ်များအပေါ် စစ်ကောင်စီက နှောင့်ယှက်ခဲ့သော ထင်ရှားသည့်ဖြစ်စဉ်များ

ဖေဖော်ဝါရီ ၁ ရက်မှ ဇူလိုင် ၃၁ ရက်အတွင်း ရန်ကုန်၊ ပဲခူး၊ ချင်း၊ ကချင်၊ ကရင်၊ မန္တလေးနှင့် စစ်ကိုင်းတို့တွင် ကိုဗစ်-၁၉ ကာကွယ်ကုသရေး လုပ်ငန်းစဉ်များကို ၁၇ ကြိမ် အင်အားသုံး၍ နှောင့်ယှက်ခြင်း၊ ပျက်စီးစေခြင်းများ ပြုလုပ်ခဲ့သည်။

ဖေဖော်ဝါရီ ၁ ရက်မှ ဇူလိုင် ၃၁ ရက်အတွင်း ချင်း၊ ကရင်နှင့် ရန်ကုန်တွင် ကာကွယ်ရေး အသုံးအဆောင်များ၊ အောက်ဆီဂျင် ပေးသည့် ပစ္စည်းကိရိယာများကို စစ်တပ်အတွက် သိမ်းယူသွားခြင်းများ၊ အစိုးရမဟုတ်သော အကူအညီပေးရေး အဖွဲ့အစည်း များက ထိုင်းနိုင်ငံမှတင်သွင်းလာသော အောက်ဆီဂျင်ဘူး ၁၃၀ ကရင်ပြည်နယ်တွင် သိမ်းဆည်းခံရခြင်း၊ ရန်ကုန်တွင် အောက် ဆီဂျင်စက်ရုံများကို စစ်တပ်အတွက်သာ အသုံးပြုရန်နှင့် ပြည်သူများအတွက်ဝန်ဆောင်မှုကို ပိတ်ပင်ခြင်းများ ပြုလုပ်ခဲ့သည်။

ဇူလိုင်လအတွင်းတွင် မန္တလေး၌ အောက်ဆီဂျင်သယ်ယူသော ကားများ လေးကြိမ် တိုက်ခိုက်ခံခဲ့ရခြင်း၊ အောက်ဆီဂျင် ဖြည့်ရန် သွားသော ပြည်သူသုံးဦး ဖမ်းဆီးခံရခြင်း၊ အောက်ဆီဂျင်ဖြည့်ရန် ကူညီပေးသော စေတနာ့ဝန်ထမ်း ကိုးဦး ဖမ်းဆီးခံရခြင်းနှင့် အောက်ဆီဂျင်ရှာဖွေရန် အပြင်ထွက်သူ ပြည်သူတဦး အသတ်ခံရခြင်း၊ **ဇူလိုင် ၁၃ ရက်တွင်** ရန်ကုန်၌ အောက်ဆီဂျင်ရရှိရန် တန်းစီနေသော လူအုပ်ထဲသို့ စစ်ကောင်စီတပ်ဖွဲ့က သေနတ်ဖြင့်ပစ်ခတ်ခြင်းတို့ ပြုလုပ်ခဲ့သည်။

ဇူလိုင် ၁၇ ရက်တွင် ကိုဗစ်ရောဂါသည်အား တင်ဆောင်လာသည့် လူနာတင်ယာဉ်ကို ရန်ကုန်ရှိ မြောက်ဥက္ကလာဆေးရုံမှ ဝင်ခွင့် မပြုခြင်း၊ ဆေးရုံတွင် စစ်သားများ နေရာယူထားခြင်း၊ အဆိုပါနေရာပင် မန္တလေးမှ ဆရာဝန်များကို စစ်ကောင်စီက ဖမ်းဆီးခဲ့။

ဇူလိုင် ၁၉ ရက်က ရန်ကုန်တိုင်း၊ မြောက်ဒဂုံမြို့နယ်ရှိ ကိုဗစ်ကာကွယ်ရေး ပြည်သူ့အကျိုးပြုရုံး စီးနင်းခံရပြီး ပရဟိတဆရာဝန် ငါးဦး ဖမ်းဆီးခံရသည်။ သို့သော် အဆိုပါဖြစ်စဉ် ‘မရှိ’ ဟု စစ်ကောင်စီက ငြင်းဆန်ထားသည်။

ဇူလိုင်လမှစ၍ နိုင်ငံအနှံ့ အရေးပေါ် ကျန်းမာရေးအတွက် အပြင်ထွက်ရသူများ၊ ညအချိန်တွင် အရေးပေါ် အောက်ဆီဂျင် လိုအပ် သောကြောင့် အပြင်ထွက်ရသူများကို ညမထွက်ရ၊ နေ့မထွက်ရ စသည့် ကန့်သတ်ချိန်များအတွင်းတွင် တွေ့ရှိပါက ဒဏ်ရိုက်ခြင်း၊ ဖမ်းဆီးခြင်း။

ဩဂုတ်လအထိ ရန်ကုန်အကျဉ်းထောင်ရှိ ကိုဗစ်ရောဂါ ကူးစက်ခံနေရသော နိုင်ငံရေး အကျဉ်းသားများကို ဆေးကုသပေးမှု မရှိခြင်း။

ရင်းမြစ် - ဖော်ပြပါ အချက်အလက်များကို Physicians for Human Rights ၏ မှတ်တမ်းများနှင့် လွတ်လပ်သော သတင်းမီဒီယာများ၏ ဖော်ပြချက်များကို အခြေခံ၍ လက်လှမ်းမီသမျှ ပြုစုထားခြင်းဖြစ်ပြီး ပါဝင်ခြင်းမရှိဘဲ ကျန်ရှိနေသောဖြစ်ရပ်များလည်း ရှိပါသည်။

24 August, 2021

အလေးထားရမည့်အကြောင်းအချက်များ အမှတ်(၄၀)

ဖိနှိပ်နှောင့်ယှက်ခြင်းနှင့် အမြတ်ထုတ်မှုမရှိသော ကျန်းမာရေးကုသစောင့်ရှောက်ခွင့်

■ ဘာကြောင့်အလေးထားသင့်လဲ

ပဋိပက္ခ ဖြစ်ပွားတဲ့ဒေသတွေမှာ ဆေးကုသမှုပေးနေတဲ့အပေါ် ပစ်ခတ်တိုက်ခိုက်မှုတွေကြောင့် ထိခိုက်ပျက်စီးဆုံးရှုံးမှု ကြီးမားပါတယ်။ ဆေးကုသမှုပေးနေတဲ့ ကျန်းမာရေးလုပ်သားတွေ အသက်ဆုံးရှုံးရတဲ့အထိ ကြုံကြရသလို၊ လူနာတွေ တိုက်ခိုက်ခံရတဲ့အခါမှာလည်း ရုပ်ပိုင်းနဲ့ စိတ်ဒဏ်ရာတွေ ဖြစ်စေပါတယ်။ ဒီအခြေအနေမှာ ဆက်လက်ဆေးကုပေးဖို့ မလုံခြုံတာကြောင့် ပဋိပက္ခဖြစ်ပွားရာ ဒေသတွေကနေ ဆေးပညာရှင်တွေ စွန့်ခွာကြရပါတယ်။ ဒါ့အပြင် ကပ်ဘေးနဲ့ အခြား အသက်ကယ်ဆယ်ရေးတွေ အဓိကလုပ်ဆောင်တဲ့ နိုင်ငံတကာအဖွဲ့အစည်းတွေရဲ့ အကူအညီတွေကိုပါ နှောင့်နှေးကြန့်ကြာတာ၊ ထိခိုက်ပျက်စီးမှု ဖြစ်စေပါတယ်။ ဥပမာ- ကြက်ခြေနီအမှတ်အသား၊ ဆေးဘက်ဆိုင်ရာ အမှတ်အသားတွေဟာ နိုင်ငံတကာဥပဒေအရ အကာအကွယ်ပေးခံရမယ့် အမှတ်အသားတွေ ဖြစ်ပါတယ်။ ဒါပေမဲ့ နိုင်ငံပေါင်း ၁၀ နိုင်ငံမှာ ဒီအမှတ်အသားတွေကို ပစ်မှတ်သဖွယ်ထားပြီး ကျန်းမာရေးဝန်ထမ်းတွေ၊ ဆေးရုံဆေးခန်းတွေ၊ ဆေးပစ္စည်းတွေကို ပိုမို ဦးတည်တိုက်ခိုက်ကြပါတယ်။ ဒါဟာ လူသားချင်း စာနာအကူအညီပေးရေး လုပ်ငန်းတွေကိုပါ နှောင့်နှေးရပ်တန့်သွားစေအောင် တမင်ရည်ရွယ်တာလည်း ဖြစ်တတ်ပါတယ်။ ဒီလို နှောင့်နှေးရပ်တန့်သွားတာနဲ့အမျှ ဒီအကူအညီတွေပေါ်မှာမှီတည်နေတဲ့ လူ့ဘဝတွေ၊ အသက်တွေများစွာ သေကြေပျက်စီးဖို့ ဖြစ်လာရပါတယ်။ ဒီအခါမှာ လူသား လုံခြုံရေးအတွက် ကျန်းမာရေး ကုသစောင့်ရှောက်မှုတွေကို အနှောင့်အယှက်ကင်းကင်းနဲ့ လုပ်ဆောင်နိုင်ဖို့ဆိုတဲ့ အချက်ဟာ အလေးထားသင့်တဲ့အချက် ဖြစ်လာပါတယ်။

■ မြန်မာနိုင်ငံနဲ့ ဆီလျော်သလား

တိုက်ပွဲတွေ၊ ပဋိပက္ခတွေအကြား ထိခိုက်ဒဏ်ရာရသူတွေ သက်သာချောင်ချိရေး၊ ပြည်သူတွေကိုကာကွယ်ရေးပြုလုပ်ပေးပါမယ်လို့ ဂျီနီဗာကွန်ဗင်းရှင်းမှာ မြန်မာနိုင်ငံက လက်မှတ်ထိုး သဘောတူထားပါတယ်။ ဒါပေမဲ့ ကျန်းမာရေး ကုသစောင့်ရှောက်မှု လုပ်ငန်းတွေအပေါ် ဖိနှိပ်တိုက်ခိုက်မှုရှိနေတဲ့ နိုင်ငံများစာရင်းမှာလည်း ပါဝင်နေပါတယ် (Haar et al. 2021)။ သုတေသနအဖွဲ့များစွာရဲ့ အချက်အလက်အရ မြန်မာနိုင်ငံမှာ လွတ်လပ်စွာ ဆေးကုသစောင့်ရှောက်ခံယူခွင့် ပျက်ပြားနေတယ်လို့ ဆိုနိုင်ပါတယ်။

ကျန်းမာရေးကဏ္ဍအပေါ် စစ်ကောင်စီရဲ့ ဖိနှိပ်မှုဒဏ်တွေအပြင် ကိုဗစ်တတ်ယလှိုင်းရဲ့ ပြင်းထန်တဲ့ ရိုက်ခတ်မှုတွေကြောင့် နောက်ဆက်တွဲ ကျန်းမာရေးအကျပ်အတည်း ပြဿနာကို မြန်မာပြည်သူတွေ အလူးအလဲခံနေရပါတယ်။ သာမန်အချိန်မှာ ကပ်ဘေးနဲ့ သဘာဝဘေး အန္တရာယ်တွေကို အစိုးရက ဦးဆောင်ဖြေရှင်းတဲ့အခါ ထိရောက်မြန်ဆန်ဖို့ ပြည်သူလူထုရဲ့ ယုံကြည်မှုနဲ့ ပူးပေါင်းပါဝင်မှုက အလွန်အရေးကြီးပါတယ်။ အခုအချိန်မှာ စစ်ကောင်စီရဲ့ ကိုဗစ်ကာကွယ်ရေးလုပ်ငန်းတွေအပေါ်မှာ ပြည်သူလူထုရဲ့ ယုံကြည်မှုက အနိမ့်ဆုံး အခြေအနေမှာ ရှိပါတယ်။ ဒါကြောင့် ကျန်းမာရေးနဲ့ လူမှုကယ်ဆယ်ရေးလုပ်ငန်းတွေ ပြန်လည်အသက်ဝင်ဖို့ ခက်ခဲနေပြီး အခြေအနေတွေဟာ လူသားချင်းစာနာမှု အကျပ်အတည်း ဆိုက်တဲ့အထိ ယိုယွင်းပျက်စီးနေပါပြီ။

ကပ်ဘေးရင်ဆိုင်ဖို့အတွက် နိုင်ငံတကာ အသိုက်အဝန်းက ပေးလာနိုင်တဲ့ လူသားချင်းစာနာမှုဆိုင်ရာ အကူအညီတွေနဲ့ အသက်ကယ်ဆယ်ရေးလုပ်ငန်းတွေ အလုပ်ဖြစ်ဖို့ စစ်ကောင်စီနဲ့ အခြားသော လက်နက်ကိုင် အဖွဲ့အားလုံးအနေဖြင့် ကျန်းမာရေး ကုသစောင့်

24 August, 2021

အလေးထားရမည့်အကြောင်းအချက်များ အမှတ်(၄၀) ဖိနှိပ်နှောင့်ယှက်ခြင်းနှင့် အမြတ်ထုတ်မှုမရှိသော ကျန်းမာရေးကုသစောင့်ရှောက်ခွင့်

ရှောက်မှုအပေါ် ဖိနှိပ်မှု၊ တိုက်ခိုက်မှုတွေမလုပ်ဖို့ ကတိပြုဖို့၊ လက်တွေ့လိုက်နာဖို့ လိုအပ်ပါလိမ့်မယ်။ ဒီအပိုင်းကိုတော့ ISP-Myanmar က ရေးသားထားတဲ့ ‘ကိုဗစ်-၁၉ တတိယလှိုင်း အကျပ်အတည်းကို လူသားချင်းစာနာမှုဆိုင်ရာ နိုင်ငံတကာအကူအညီဖြင့် ဖြေရှင်းရေး မူဝါဒ အကြံပြုချက်’မှာ အကျယ်တဝင့်ဖတ်နိုင်ပါတယ်။ ဒါ့အပြင် နိုင်ငံတကာရဲ့ အကူအညီတွေ အပေါ်မှာ အလွဲသုံးစားမလုပ်ဖို့၊ ပွင့်လင်းမြင်သာမှုရှိဖို့၊ နိုင်ငံရေးအရ အမြတ်ထုတ်မှုတွေ မလုပ်ဖို့ လိုအပ်ပါမယ်။ အထူးသဖြင့် လူသားချင်းစာနာမှုအကူအညီတွေ လွတ်လပ်စွာ လုပ်ဆောင်နိုင်ဖို့နဲ့ ကျန်းမာရေးဝန်ထမ်းတွေ ဖိနှိပ်ခြိမ်းခြောက်ခံရခြင်းမှ ကင်းဝေးပြီး လွတ်လပ်စွာ ဆေးကုသခွင့်ရဖို့ အရေးကြီးလှပါတယ်။

■ Further Readings

Assistance Association for Political Prisoners (AAPP). (2021, August 17). *Daily briefing in relation to the military coup*. <https://aappb.org/?p=17104>

Footer, K. H., Meyer, S., Sherman, S. G., & Rubenstein, L. (2014). On the frontline of eastern Burma's chronic conflict--listening to the voices of local health workers. *Social science & medicine* (1982), 120, 378–386. <https://doi.org/10.1016/j.socscimed.2014.02.019>

Haar, R. J., Footer, K. H. A., Singh, S., Sherman, S. G., Branchini, C., Sclar, J., Clouse, E., & Rubenstein, L. S. (2014). Measurement of attacks and interferences with health care in conflict: Validation of an incident reporting tool for attacks on and interferences with health care in EASTERN BURMA. *Conflict and Health*, 8(1). <https://doi.org/10.1186/1752-1505-8-23>

Haar, R. J., Read, R., Fast, L., Blanchet, K., Rinaldi, S., Taithe, B., Wille, C., & Rubenstein, L. S. (2021). Violence against healthcare in conflict: A systematic review of the literature and agenda for future research. *Conflict and Health*, 15(1). <https://doi.org/10.1186/s13031-021-00372-7>

Safeguarding Health in Conflict Coalition (SHCC). (2021, May). *No respite: Violence against health care in conflict*. Insecurity Insight. <http://insecurityinsight.org/wp-content/uploads/2021/05/2021-SHCC-Myanmar.pdf>

Physicians for Human Rights. (2021, August 10). *Violence against health care in Myanmar*. <https://phr.org/our-work/resources/violence-against-health-care-in-myanmar/>